

**Ažurirana detaljna tehnička analiza i procjena uticaja na životnu
sredinu i društvo**

Projekat unapređenja energetske efikasnosti obrazovnih ustanova u Crnoj Gori

Faza II

finalno

NETEHNIČKI REZIME

21.11.2025. godine

Sadržaj

1	UVOD	2
2	OPIS PROJEKTA	4
3	KRATAK PREGLED UTICAJA/RIZIKA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO I ODGOVARAJUĆE MJERE UBLAŽAVANJA.....	9
4	OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I KOMUNIKACIJA	17

Tabela slika

Slika 1: Prostorna prikaz lokacija predškolskih ustanova projekta u Crnoj Gori**Error!**
Bookmark not defined.

Tabela tabela

Tabela 1: Lokacije predškolskih objekata i opšti podaci..... **Error! Bookmark not defined.**

1 UVOD

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) razmatra mogućnost pružanja finansijske podrške Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija (Ministarstvo) za implementaciju mjera energetske efikasnosti (EE) u 24 predškolske ustanove u Crnoj Gori. Ova investicija ima za cilj smanjenje potrošnje energije i vode, operativnih troškova, kao i unaprjeđenje nivoa komfora i građevinske sigurnosti ciljnih objekata. Dodatno, realizacija ovog projekta imaće značajne pozitivne i šire društvene uticaje, s obzirom na to da će obezbijediti bolje uslove za djecu, istovremeno promovišući primjenu mjera EE u široj zajednici.

Ovaj projekat je klasifikovan kao kategorija „B“, a dokumentacija za procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo pripremljena je u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja iz 2024. godine.

Organizacija implementacije projekta: Ministarstvo ima ukupnu odgovornost za pripremu i realizaciju Projekta. Projektom će upravljati posebna Jedinica za implementaciju projekta (PIU). Građevinske radove će izvoditi treća strana, odnosno izvođač(i) radova.

Usklađenost sa lokalnim zahtjevima: Projektna dokumentacija, prostorno planiranje i izdavanje dozvola će se sprovoditi u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, posebno *Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji objekata*. S obzirom na to da projektna dokumentacija još uvijek nije izrađena, postupak pribavljanja dozvola biće sproveden u skladu sa projektom, na osnovu kojeg će biti definisan obim građevinskih radova. Zakon pravi razliku između adaptacije i rekonstrukcije, pri čemu je za rekonstrukciju potrebno pribaviti urbanističko-tehničke uslove, dok za adaptaciju ta obaveza ne postoji. Međutim, imajući u vidu da projekat obuhvata obimnu primjenu mjera energetske efikasnosti (opšti obim radova opisan u narednom poglavlju), očekuje se da će Ministarstvo biti u obavezi da zatraži urbanističko-tehničke uslove za svaku predškolsku ustanovu (PU). Urbanističko-tehnički uslovi će svakako biti neophodni za dva predškolska objekta koji su planirani za rekonstrukciju/dogradnju. Cjelokupan postupak biće sproveden u saradnji sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine – Direktoratom za inspeksijski nadzor i licence. Takođe, imajući u vidu da se opština Kotor (kao i djelovi opštine Herceg Novi) nalaze u okviru UNESCO područja zaštićene Svjetske baštine, postupak izdavanja urbanističko-tehničkih uslova omogućiće pribavljanje detaljnih informacija o eventualnoj potrebi izrade Studije uticaja na kulturnu baštinu (Heritage Impact Assessment – HIA) i/ili definisanja konzervatorskih uslova, koji će se primjenjivati ukoliko budu zahtijevani. U skladu sa planiranim mjerama koje se odnose na unaprjeđenje energetske efikasnosti, ove aktivnosti ne zahtijevaju pokretanje postupka procjene uticaja na životnu sredinu prema nacionalnom zakonodavstvu. Kada je riječ o postojećoj PU planiranoj za rekonstrukciju/dogradnju, ove informacije će biti poznate nakon što budu dostupni detalji predloženih projektnih aktivnosti.

Usklađenost sa zahtjevima EBRD i EU: Projekat će biti u potpunosti projektovan i implementiran u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja EBRD (ESP) i njenim Okvirnim zahtjevima za životnu sredinu i društvena pitanja (2024). Studija izvodljivosti, kao i dokumentacija za procjenu uticaja na životnu sredinu i društvene aspekte, uzeli su u obzir relevantne tehničke, ekološke i društvene standarde, kako na nivou Evropske Unije, tako i na nivou zakonodavstva Crne Gore.

Na osnovu toga identifikovani su eventualni nedostaci, kao i mjere upravljanja i ublažavanja uticaja, kako bi se obezbijedila potpuna usklađenost Projekta sa zahtjevima EBRD i Evropske Unije.

Ovaj dokument predstavlja Netehnički rezime (NTS), koji je pripremljen u sklopu Izvještaja o procjeni uticaja na životnu sredinu i društvo (ESAR), Plana upravljanja životnom sredinom i društvom (ESMP), Akcionog plana za životnu sredinu i društvo (ESAP) i Plana uključivanja zainteresovanih strana (SEP), koji zajedno čine paket dokumenata za objavljivu projekta.

NTS pruža sažet pregled Projekta, napisan netehničkim jezikom, i obuhvata opis Projekta, kratak opis projektnih aktivnosti, pregled relevantnog zakonodavnog i regulatornog okvira, identifikovane uticaje na životnu sredinu i društvene aspekte sa mjerama ublažavanja kojima će se obezbijediti usklađenost sa Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja EBRD (ESP 2024), kao i zahtjeve u vezi sa objavljivanjem informacija i komunikacijom na nivou Projekta.

2 OPIS PROJEKTA

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) posvećena je promociji i podršci zelenim investicijama kroz svoju inicijativu Zelena Ekonomska Tranzicija (Green Economy Transition - GET). U tom cilju, Banka nastoji da strateški koristi javne kanale implementacije kako bi maksimalno povećala uticaj svojih ulaganja. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (u daljem tekstu: Ministarstvo) prepoznalo je da su objekti značajni potrošači energije i da unaprjeđenje energetske efikasnosti (EE) u ovom sektoru ima veliki potencijal za ostvarivanje značajnih energetskih ušteda.

Tokom prethodnih godina, Ministarstvo i EBRD su sarađivali na pripremnim aktivnostima za ciljana ulaganja u oblat energetske efikasnosti. Ostvaren je značajan napredak u pripremnoj fazi projekta „Energetska efikasnost u predškolskim ustanovama“, čija je implementacija planirana za početak 2025. godine.

Ministarstvo je identifikovalo 24 obrazovne ustanove, odnosno predškolske ustanove, ukupne bruto površine 20.063m², koje se razmatraju za uključivanje u II fazu Projekta energetske efikasnosti u obrazovanju.

Trenutne energetske performanse ovih objekata značajno su ispod savremenih energetskih standarda u Crnoj Gori. Starost objekata i zastarjele građevinske prakse doprinijele su niskom nivou energetske efikasnosti. Dodatno, ograničeni nivoi ulaganja i ograničena finansijska sredstva uticali su negativno na strukturno stanje objekata i, u pojedinim slučajevima, nivo komfora.

Kako bi se odgovorilo na navedene izazove, EBRD i Ministarstvo razmatraju razvoj druge faze programa obnove predškolskih ustanova. Planirani investicioni program ima za cilj renoviranje objekata kroz primjenu mjera efikasnog korišćenja resursa i rješenja zasnovanih na obnovljivim izvorima energije (OIE) (u daljem tekstu: Projekat).

Namjenska investicija u obnovu 24 predškolske ustanove ima za cilj da dovede do smanjenja potrošnje energije i vode, smanji operativne troškove, kao i unaprijedi nivo komfora i strukturne sigurnosti objekata. Imajući u vidu namjenu ovih objekata, od Projekta se takođe očekuje da ostvari šire pozitivne društvene uticaje, kroz promociju koristi energetske efikasnosti u lokalnim zajednicama.

Prihvatljive investicije u oblasti energetske efikasnosti u okviru ovog programa mogu obuhvatiti: sanaciju i unaprjeđenje energetskih performansi fasada zgrade, kao i prateće mjere konstruktivnog ojačanja (po potrebi), zamjenu i/ili modernizaciju sistema grijanja, ventilacije i klimatizacije (HVAC), ugradnju sistema za upravljanje energijom (EMS), ugradnju energetski efikasnijih sistema rasvjete (npr. LED), ugradnju integriranih sistema obnovljivih izvora energije u objektima, uključujući alternativne izvore energije (solarni sistemi, toplotne pumpe i sl.), kao i tehnologije za uštedu vode. Prihvatljive investicije moraće da obezbijede minimalno 30% uštede primarne energije u odnosu na početno stanje prije realizacije projekta, uz postizanje zadovoljavajućih uslova komfora (posebno u pogledu temperature, vlažnosti i osvjetljenja).

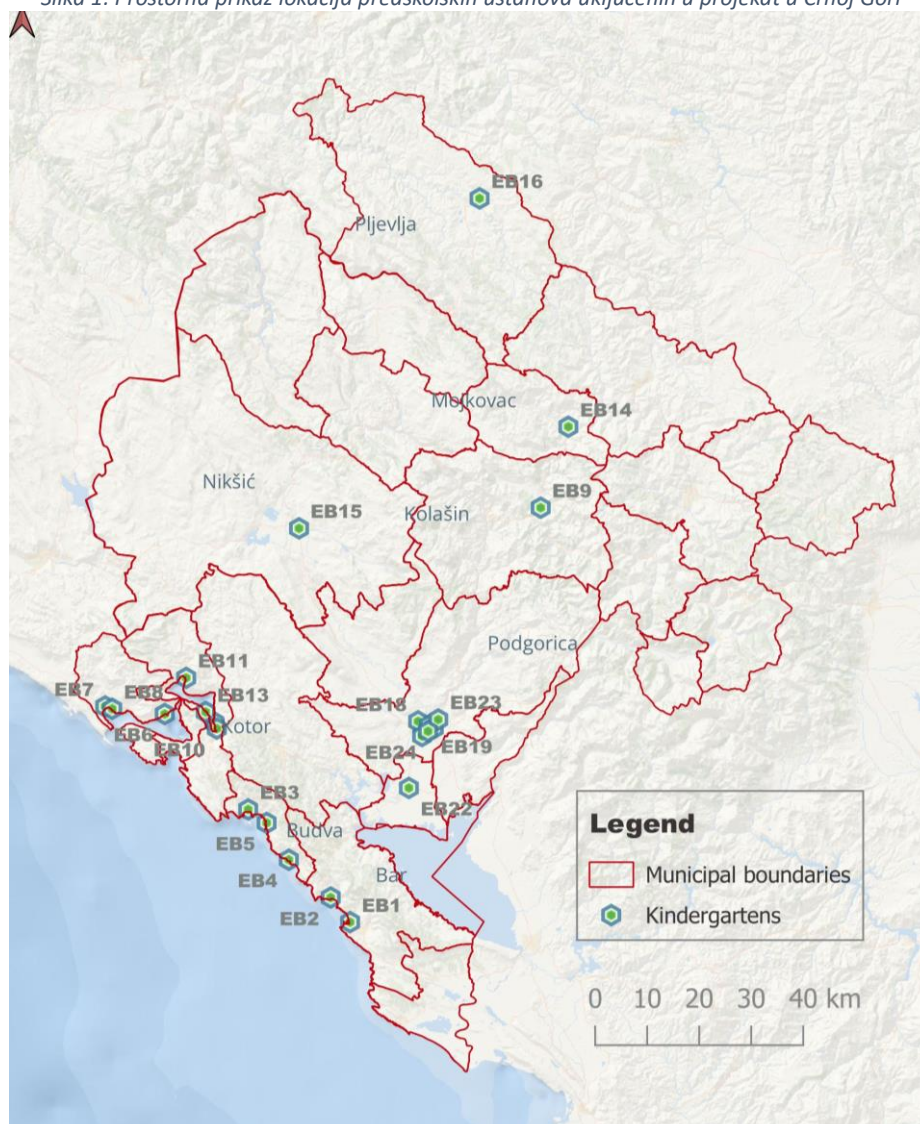
EBRD je finansirao izradu Tehničke studije izvodljivosti (TFS) za 24 predškolske ustanove obuhvaćene Projektom.

Očekuje se da će Projekat ostvariti značajne pozitivne uticaje na životnu sredinu i društvo, kroz unaprjeđenje energetske efikasnosti postojećih predškolskih objekata. Ipak, moguće je postojanje određenih uticaja i rizika, koji će biti detaljnije razmotreni i obrađeni u narednim fazama pripreme i implementacije Projekta.

Projekat je kategorizovan kao „B“ u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i društvenih pitanja EBRD-a (ESP) iz 2024. godine.

Konsultant je bio angažovan na izradi Procjene uticaja na životnu sredinu i društvo (E&S) kako za sam Projekat, tako i za postojeće poslovne aktivnosti Klijenta, kao i na ažuriranju tehničke analize za svih 24 objekta obuhvaćena projektom. Vizuelni prikaz geografske raspodjele objekata dat je na mapi niže.

Slika 1: Prostorna prikaz lokacija predškolskih ustanova uključenih u projekat u Crnoj Gori

Novije informacije:

Nakon završetka Tehničke studije izvodljivosti (TSI) i tokom pripreme Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMP), Ministarstvo je formalno dostavilo izmjene obima projekta, koje odražavaju institucionalne potrebe, kao i tehničke nalaze TSI.

Ove izmjene uključuju sljedeće:

1. Dva objekta koja su prvobitno bila uključena samo za mjere energetske efikasnosti – Đina Vrbica – vaspitna jedinica Zvončić i Đina Vrbica – vaspitna jedinica Đina Vrbica – sada su predložena i za proširenje rekonstrukciju (novu izgradnju), pored mjera energetske efikasnosti:
 - Za VJ Zvončić (trenutna površina ~1.000 m²), tehnički je moguće proširenje do 4.000 m² (G+1) i to je sada predloženo.
 - Za VJ Đina Vrbica (trenutna površina ~1.750 m²), predloženo je proširenje od najmanje 3.500 m². Pošto se ovaj objekat nalazi u području bez važećeg urbanističkog plana, projekat će se realizovati na osnovu Urbanističko-tehničkih uslova, koji će biti usvojeni od strane Vlade Crne Gore, na prijedlog Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.

Konačne površine novih objekata biće određene na osnovu raspoloživih sredstava iz kredita, važećih standarda za projektovanje predškolskih ustanova i institucionalnih potreba.

2. Predškolska ustanova u Petrovcu, prvobitno navedena, neće biti uključena u ovu fazu zbog svoje montažne konstrukcije, koja nije pogodna za sprovođenje sveobuhvatnih mjera energetske efikasnosti.

I pored činjenice da je Ministarstvo naknadno dostavilo inovirane informacije u vezi sa svojom odlukom o obuhvatu projekta, ovaj dokument pruža sveobuhvatne informacije o sva 24 objekta koja su prvobitno uključena u obuhvat Projekta, budući da je Konsultant izvršio procjenu svakog objekta definisanog u Projektnom zadatku (ToR). Dodatno, važno je uzeti u obzir stanje svih objekata, kako je prvobitno definisano, jer su neki indikatori (koji su prvobitno identifikovani u Studiji izvodljivosti) uzeti u obzir tokom procesa odlučivanja Ministarstva. U skladu sa gore navedenim, tabela ispod pruža detaljan pregled svih predškolskih ustanova definisanih u ToR i njihov trenutni status:

Tabela 1: Lokacije predškolskih ustanova i opšti podaci

ID.	Naziv objekta	Lokacija objekta	Dimenzija objekta	Spratnost objekta	Godina izgradnje
PU1	JPU "Vukosava Ivanovic-Masanovic" – Vaspitna jedinica "Delfin"	Topolica	450 m ² bruto površine	Prizemlje	1971
PU2	JPU "Vukosava Ivanovic-Masanovic" – Vaspitna jedinica "Mala sirena"	Sutomore	550 m ² bruto površine (uključujući terase)	Prizemlje	1981
PU3	JPU "Ljubica V. Jovanovic - Mase" – Vaspitna jedinica Novi vrtic	Budva	1,148 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	2010
PU4	JPU "Ljubica V. Jovanovic - Mase" – Vaspitna jedinica Petrovac	Petrovac	1,170 m ² bruto površine	Prizemlje	1980
PU5	JPU "Ljubica V. Jovanovic - Mase" - Vaspitna jedinica Sveti Stefan	Sveti Stefan	458 m ² bruto površine	Prizemlje	1980
PU6	JPU "Nasa radost" - Vaspitna jedinica Bijela	Bijela	650 m ² bruto površine	Prizemlje	1978, prošireno 1986
PU7	JPU "Nasa radost" - Vaspitna jedinica Igalo	Igalo	1,482 m ² bruto površine	Prizemlje	1980
PU8	JPU "Nasa radost" - Vaspitna jedinica Topla	Topla	920 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1976
PU9	JPU "Sestre Radovic"	Kolasin	926 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1974, prošireno 1988
PU10	JPU "Radost"	Kotor	1,152 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1950, prošireno 1984
PU11	JPU "Radost"	Risan	290 m ² bruto površine	Prizemlje	1976, prošireno 1985
PU12	JPU "Radost"	Dobrota	620 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1966, prošireno 1978
PU13	JPU "Radost"	Prcanj	390 m ² bruto površine	Podrum + prizemlje	1977
PU14	JPU "Jevrosima Jevra Rabrenovic"	Mojkovac	1,000 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1960, prošireno 1986
PU 15	JPU "Dragan Kovacevic"	Niksic	1,091 m ² bruto površine	Prizemlje	1975
PU16	JPU "Eko bajka"	Pljevlja	1,394 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1978, prošireno 1987

ID.	Naziv objekta	Lokacija objekta	Dimenzija objekta	Spratnost objekta	Godina izgradnje
PU17	JPU Ljubica Popovic – administrative unit	Podgorica	1,550 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1969, prošireno 1997
PU18	JPU Ljubica Popovic – Vaspitna jedinica Sunce	Podgorica	1,446 m ² bruto površine	Prizemlje	1990
PU19	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Bubamara	Podgorica	582 m ² bruto površine	Prizemlje + prvi sprat	1960, prošireno 1979
PU20	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Jelena Cetković	Podgorica	820 m ² bruto površine	Prizemlje	1973
PU21	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Poletarac	Podgorica	1,446 m ² bruto površine	Prizemlje	1990
PU22	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Zvezdani vrt	Golubovci	1,967 m ² bruto površine	Prizemlje	2013
PU23	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Zvončić	Podgorica	1,004 m ² bruto površine	Prizemlje	1982
PU24	JPU Đina Vrbica - Vaspitna jedinica Đina Vrbica	Podgorica	1,750 m ² bruto površine	Prizemlje	1976, prošireno 1990

Mjere projekta: Prihvatljive investicije u oblasti energetske efikasnosti u okviru ovog programa mogu obuhvatiti: sanaciju i unaprjeđenje energetske performansi fasade zgrade, kao i povezane mjere konstruktivnog ojačanja (po potrebi), zamjenu i/ili modernizaciju sistema grijanja, ventilacije i klimatizacije (HVAC), ugradnju sistema za upravljanje energijom (EMS), ugradnju energetski efikasnijih sistema rasvjete (npr. LED), ugradnju integriranih sistema obnovljivih izvora energije u objektima, uključujući alternativne izvore energije (solarni sistemi, toplotne pumpe i sl.), kao i tehnologije za uštedu vode. Prihvatljive investicije moraju obezbijediti minimalno 30% uštede primarne energije u odnosu na početni scenario prije realizacije projekta, uz postizanje zadovoljavajućeg nivoa komfora, posebno u pogledu temperature, vlažnosti i uslova osvjjetljenja.

3 KRATAK PREGLED UTICAJA/RIZIKA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO I ODGOVARAJUĆE MJERE UBLAŽAVANJA

Ovo poglavlje daje kratak pregled identifikovanih uticaja na životnu sredinu i društvo u odnosu na Zahtjeve EBRD u oblasti zaštite životne sredine i društva (ESR). Potencijalni negativni uticaji identifikovani su prvenstveno tokom faze izgradnje projekta, dok se u operativnoj fazi projekta, odnosno nakon implementacije mjera energetske efikasnosti u svim objektima, očekuju isključivo pozitivni uticaji.

Identifikovani negativni uticaji na životnu sredinu i društvo su mikrolokacijskog karaktera. Za potrebe projekta izrađena je relevantna dokumentacija u oblasti zaštite životne sredine i društva, uključujući Plan upravljanja zaštitom životne sredine i društva (ESMP) i Akcioni plan zaštite životne sredine i društva (ESAP), kojima su definisane efikasne mjere za ublažavanje i/ili izbjegavanje uticaja. Ove mjere su osmišljene na način da se potencijalnim uticajima adekvatno upravljaj tokom faze projektovanja i faze izgradnje, čime se obezbjeđuje sveobuhvatno ublažavanje svih potencijalnih negativnih uticaja.

U cilju obezbjeđivanja efikasnog upravljanja projektnim rizicima i uticajima, izvođač(i) radova će izraditi Plan upravljanja zaštitom životne sredine i društva tokom izgradnje (C-ESMP), koji će biti usklađen sa projektnim ESMP. Pored toga, ESMP definiše obavezu izvođača da, po potrebi, izradi dodatne podplanove u oblasti zaštite životne sredine i društva, uključujući, ali ne ograničavajući se na: Plan upravljanja otpadom (WMP), Plan upravljanja saobraćajem (TMP), Plan zaštite I bezbjednosti na radu (OHS), Plan reagovanja u vanrednim situacijama, kao i Plan upravljanja materijalima koji sadrže azbest (ACMMP), gdje je to primjenljivo.

U nastavku poglavlja dat je kratak pregled identifikovanih uticaja, zajedno sa mjerama ublažavanja (definisanim u ESMP), koje će se sprovoditi i pratiti na nivou projekta, kako bi se obezbijedilo adekvatno upravljanje uticajima i puna usklađenost Projekta sa zahtjevima EBRD u oblastima životne sredine i društva. Jedinica za implementaciju projekta (JIP) će nadzirati sprovođenje projektnih planova iz oblasti životne sredine i društvenih pitanja, odnosno primjenu mjera ublažavanja, te o tome izvještavati EBRD.

- > **Buka i vibracije:** Kratkoročni uticaji se mogu očekivati tokom radnog vremena u urbanim sredinama, naročito tokom radova na rušenju i sanaciji (upotreba električnih alata, uklanjanje starih materijala poput prozora, izolacije, fasadnih elemenata i sl.). **Mjere ublažavanja obuhvataju** izvođenje radova isključivo tokom dnevnih sati; korišćenje opreme sa prigušivačima buke koja ispunjava propisane standarde emisije; podizanje svijesti radnika o potrebi minimiziranja buke; izbjegavanje istovremenog rada bučnih mašina gdje je to moguće; te zabranu držanja uključenih motora na gradilištu osim kada je to neophodno.
- > **Zagađenje vazduha:** kratkoročni radovi na otvorenom i u zatvorenom prostoru mogu izazvati uticaje povezane sa stvaranjem prašine, emisijama iz građevinskih mašina i vozila, te isparavanjima (VOC) iz ljepila i boja. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** redovno orošavanje zona radova gdje je potrebno; redovno održavanje svih vozila, opreme i mehanizacije korišćenih za građevinske radove – oprema mora imati potrebne sertifikate kako bi se osiguralo da nivo emisije izduvnih gasova odgovara propisanim standardima; korišćenje moderne i efikasne mehanizacije i pokrivanje kamiona i drugih sredstava transporta koja prevoze rasuti materijal; korišćenje boja, ljepila, zaptivača i premaza sa niskim ili nulom

sadržajem VOC, koji su sertifikovani; obezbjeđivanje odgovarajuće ventilacije tokom i nakon primjene proizvoda koji emituju VOC (prirodnom ili mehaničkom); skladištenje hemikalija u zatvorenim, označenim kontejnerima u dobro ventilisanim prostorima, dalje od toplote ili sunčeve svjetlosti.

- > **Kvalitet podzemnih voda:** Radovi mogu dovesti do kontaminacije usljed akcidentnih prosipanja (opasni materijali, prosipanje betona, pranje mašina). **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** pravilno rukovanje i skladištenje opasnih proizvoda na lokaciji; privremeno odlaganje opasnog otpada u propisno opremljen prostor za opasan otpad (zatvoren, opremljen kompletno za sprječavanje prosipanja); zabranu pranja mehanizacije na gradilištu; sav zaposleni na lokaciji mora proći obuku o prevenciji prosipanja, ranom otkrivanju i protokolima reagovanja; vođenje evidencije o obukama; izrada i sprovođenje lokacijski specifičnog Plana za hitne intervencije, uključujući trenutne aktivnosti, izvještavanje i procedure sanacije za svako slučajno prosipanje.
- > **Kvalitet zemljišta:** Zagađenje je moguće u slučaju nezgoda ili neadekvatne organizacije gradilišta. Neki primjeri uključuju kontaminaciju usljed akcidentnih prosipanja (opasni materijali, prosipanje betona, pranje mašina) i nepravilno odlaganje građevinskog materijala i otpada. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** strogu zabranu paljenja vatre na gradilištu; pravilno odlaganje otpada u skladu sa Zakonom; sprovođenje svih mjera definisanih za zaštitu kvaliteta podzemnih voda.
- > **Zaštita prirodnog okruženja:** Na osnovu dostupnih podataka, predškolske ustanove se ne nalaze unutar zaštićenih prirodnih područja. Najznačajnija zaštićena područja su udaljena više od 1km. U radijusu od 3km od pojedinih lokacija postoje lokalizovana područja, ali ona su pod ograničenom nacionalnom ili opštinskom zaštitom i ne očekuje se da će biti pogođena.
- > **Generisanje i odlaganje otpada:** Kako sve gradilišne lokacije generišu otpad, mogući su uticaji usljed lošeg upravljanja građevinskim otpadom, opasnim otpadom, komunalnim otpadom, ambalažnim otpadom itd. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** sprječavanje miješanja različitih tipova otpada, posebno miješanja opasnog i neopasnog otpada; transport građevinskog otpada na lokaciju koju odredi nadležna lokalna upravljačka kompanija, tj. prije početka radova potrebno je sklopiti ugovor o preuzimanju građevinskog otpada od strane ovlaštene kompanije; proizvođači otpada su obavezni da vrše monitoring i vode evidenciju; opasni otpad će biti privremeno odložen u adekvatno opremljenu zonu za opasni otpad (zatvorenu, opremljenu kompletnom opremom za sprječavanje izlivanja); izrada Planova upravljanja otpadom u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.
- > **Zdravlje i bezbjednost:** Potencijalni uticaji mogu uključivati: opasnosti koje djeluju u kratkom vremenskom periodu i izazivaju povrede radnika; mehaničke opasnosti koje potiču od radne opreme; opasnosti povezane sa karakteristikama radnog mjesta; električne opasnosti; opasnosti od požara; štete koje djeluju duži vremenski period i izazivaju različite profesionalne bolesti, tj. bolesti povezane sa radom; štete koje se javljaju tokom procesa rada, fizički i mentalni napor; štete povezane sa organizacijom rada; druge štete (nasilje na radnom mjestu, rad u blizini vode ili ispod površine vode, povećani ili smanjeni atmosferski pritisak...). **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** korišćenje preventivnih i zaštitnih mjera prema prioritetu u primjeni; eliminisanje opasnosti ili smanjenje rizika kroz rekonstrukciju sredstava rada, radnog

mjesta i tehnoloških procesa; zamjena opasnog sa manje opasnim ili bezopasnim, ili premještanje radnog mjesta van opasne zone; prilagođavanje rada i radnog mjesta zaposlenom primjenom novih saznanja; korišćenje zaštitnih uređaja i drugih kolektivnih sredstava zaštite, zaštitnih znakova itd.; korišćenje lične zaštitne opreme, sprovođenje organizacionih mjera zaštite (obuka, informisanje, izrada sigurnih radnih procedura, znakovi upozorenja, zvučno i svjetlosno signaliziranje).

- > **Opasni proizvodi/materijali:** Materijali korišćeni u objektima izgrađenim između 1970. i 2005. godine mogu uključivati azbest i bitumenske slojeve koji sadrže PAH. Ometanje tokom renoviranja može osloboditi štetna vlakna ili pare. To je zbog potencijalnog prisustva opasnih materijala kao što su materijali koji sadrže azbest (ACM), boje na bazi olova, bitumenske hidroizolacione slojeve koji sadrže PAH (polisiklični aromatični ugljovodonici) i mineralnu vunu. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** preporučuje se uzorkovanje i sigurnosne mjere zasnovane na procjeni rizika prije početka radova. Prije početka građevinskih radova, potrebno je sprovesti ciljani plan uzorkovanja kako bi se potvrdilo prisustvo azbesta i drugih opasnih materijala (npr. mineralna vuna, PAH); ako se identifikuju opasni materijali, licencirani izvođač mora razviti Plan upravljanja azbestom u skladu sa nacionalnim propisima i međunarodnim standardima (npr. WHO, ILO, EU direktive). Materijali za koje se potvrdi da sadrže azbest ili druge opasne materijale moraju biti uklonjeni prije bilo kakvih rekonstrukcionih radova, od strane ovlašćenog osoblja uz korišćenje zaštitne opreme i u skladu sa procedurama za rukovanje opasnim otpadom; radnici moraju biti obučeni za identifikaciju i sigurno rukovanje opasnim materijalima, a svi opasni materijali moraju biti zapakovani, označeni, skladišteni i zbrinuti u skladu sa nacionalnim propisima o opasnom otpadu.
- > **Sistem upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMS) i sistemi upravljanja kvalitetom:** Nedostatak ESMS i sistema upravljanja kvalitetom može dovesti do lošeg ekološkog i socijalnog učinka tokom realizacije projekta, jer je menadžment predškolskih ustanova naglasio važnost prisustva nekog od njihovih zaposlenih na gradilištu tokom izvođenja radova. Pored toga, nedostatak ovih procedura i sistema može rezultirati slabom saradnjom sa Ministarstvom u sprovođenju odgovarajućih ekoloških i društvenih zahtjeva. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Ministarstvo da razvije i implementira odgovarajuće ESMS sisteme (u svim predškolskim ustanovama), uključujući posvećeno zaposleni i procedure za upravljanje i praćenje ekoloških i socijalnih aspekata. Ovo se razvija na osnovu ESMP i ESAP projekta; PU da razviju i stave u funkciju sisteme upravljanja kvalitetom prije početka gradnje; Ministarstvo da obezbijedi obuku zaposlenima predškolskih ustanova u vezi sa upravljanjem ekološkim i socijalnim pitanjima.
- > **Hitne situacije:** Nedostatak planiranja za hitne situacije može dovesti do štetnih posljedica po djecu i zaposlene (u slučajevima kada PU nemaju mogućnost preseljenja tokom izvođenja radova). Loše upravljanje hitnim situacijama može takođe izazvati negativne posljedice po objekte, postrojenja, građevinsku ekipu, okolne objekte i zajednicu. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Ministarstvo da razvije Plan pripremljenosti i odgovora na hitne situacije za svaku PU. Ovi planovi treba da budu razvijeni u skladu sa postojećim planovima evakuacije i hitnih situacija (u PU gdje oni postoje); u PU koji nemaju planove pripremljenosti i odgovora na hitne situacije i planove evakuacije,

- > *Ministarstvo treba da obezbijedi njihovu izradu prije početka gradnje; izvođač radova da pravilno primjenjuje planove pripremljenosti i odgovora na hitne situacije i planove evakuacije tokom izvođenja radova.*
- > **Rad i radni uslovi:** Rad i radni uslovi se uređuju Zakonom o klasifikaciji poslova, ali ne postoje odgovarajuće politike ljudskih resursa (HR) na snazi. Pored toga, mnoge PU nemaju pravilno dokumentovane informacije i upute za obezbjeđivanje bezbjednosti zaposlenih i djece tokom izvođenja radova. Nedostatak upravljanja radom i radnim uslovima i procedura može dovesti do značajnih rizika tokom izvođenja radova, posebno u slučajevima nemara, lošeg upravljanja i/ili nedostatka raspodjele odgovornosti za nadzor radova. ***Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:*** Razvoj odgovarajućih HR politika, procedura i uputa za obezbjeđivanje bezbjednosti djece i zaposlenih tokom izvođenja građevinskih radova. Upute za bezbjedne radne uslove i HR politike i procedure treba da razvije Ministarstvo za svaku PU, u skladu sa ESMP i ESAP projektom; Ministarstvo da obezbijedi obuku za PU u vezi sa HR politikama; PU da usklade postojeći Zakon o klasifikaciji poslova sa HR politikama i procedurama.
- > **Pristup osobama sa invaliditetom:** Većina predškolskih ustanova će imati mogućnost premiještanja djece u druge objekte tokom izvođenja radova, tako da radovi neće izazvati smetnje u pogledu pristupa osobama sa invaliditetom. Međutim, neophodno je razviti i obezbijediti pristup osobama sa invaliditetom ispred svakog PU, kao i unutar prostorija svakog objekta. ***Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:*** Obezbjedivanje neometanog pristupa osobama sa invaliditetom svim PU koji će biti u funkciji tokom izvođenja radova (npr. neki objekti nemaju alternativnu lokaciju za djecu i zaposleni, pa je potrebno da radovi budu izvođeni van radnog vremena, tokom vikenda i/ili praznika); obezbjeđivanje pristupa osobama sa invaliditetom unutar objekata tokom izvođenja radova (npr. osigurati da građevinski materijal ne ometa pristup bilo kojim prostorijama unutar objekta).
- > **Pristup objektima i upravljanje saobraćajem:** Neki PU nemaju parking prostore, niti prostore za manevrisanje vozila i/ili prostore koji bi mogli biti korišćeni za skladištenje građevinskog materijala. Pored toga, neki objekti se nalaze neposredno uz puteve, bez direktnog pristupa objektu (npr. PU12). Ovo podrazumijeva da je potrebno uspostaviti odgovarajuće procedure za upravljanje saobraćajem kako bi se osigurala redovna organizacija saobraćaja, snabdijevanje i dostava građevinskog materijala, kao i opšta organizacija gradilišta. Nedostatak adekvatnog planiranja saobraćaja može dovesti do ometanja okolnog saobraćaja, objekata i infrastrukture, kao i do potencijalnih nezgoda. ***Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:*** Izrada Planova upravljanja saobraćajem za svaku PU, kao i planova za snabdijevanje, dostavu i skladištenje građevinskog materijala za svaki objekat.
- > **Uticaji na okolne objekte:** Neki PU se nalaze neposredno uz druge javne institucije, iako su svi PU odvojeni od tih objekata odgovarajućom ogradom. Međutim, u cilju obezbjeđenja redovnog funkcionisanja ovih okolnih objekata (npr. javne zdravstvene ustanove, osnovne škole), neophodno je razviti adekvatne planove organizacije saobraćaja i snabdijevanja materijalom. Nedostatak pravilnog planiranja kretanja građevinske mehanizacije mogao bi potencijalno uticati na redovno funkcionisanje okolnih objekata i institucija.

- > **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Izradu Planova upravljanja saobraćajem za svaku PU, kao i planova za snabdijevanje, dostavu i skladištenje građevinskog materijala. Ovi planovi moraju uzeti u obzir rad i potrebe okolnih objekata, kako bi se obezbijedio nesmetan pristup javnim uslugama, objektima i servisima, kao i sigurnost i zaštita osoba koje koriste te objekte.
- > **Premiještanje djece i zaposlenih tokom izvođenja radova:** Neke predškolske ustanove neće imati mogućnost premiještanja djece u druge objekte tokom građevinskih radova, pa je njihov zahtjev da se radovi izvode van radnog vremena, tokom vikenda i/ili praznika. Opšte pravilo je da se djeca i zaposleni premjeste u alternativne objekte tokom izvođenja radova, kako bi se izbjegli negativni uticaji (npr. isparenja, buka, prašina). Međutim, u slučajevima kada predškolske ustanove nemaju mogućnost premiještanja djece i zaposlenih, radovi će biti dozvoljeni samo van radnog vremena, tokom vikenda i/ili praznika.

Mjere za ublažavanje uticaja uključuju: Opšte pravilo je da radovi koji izazivaju negativne uticaje (buka, prašina, isparenja itd.) ne smiju biti izvođeni dok su djeca i zaposleni prisutni u objektima. Ovaj princip se primjenjuje u svim PU koji imaju alternativne objekte. U slučajevima kada objekti imaju mogućnost premiještanja, potrebno je razviti planove premiještanja u koordinaciji sa direktorima svakog objekta. Planovi moraju biti izrađeni najmanje dva mjeseca prije početka radova, kako bi se osigurala redovna funkcija predškolskih ustanova. Planovi se razvijaju uz podršku Ministarstva, dok izvođači moraju integrisati planove u svoje planove upravljanja radovima. U slučajevima objekata koji nemaju mogućnost premiještanja djece i zaposlenih, razvijaju se posebni planovi upravljanja izvođenjem radova, kako bi se osiguralo da se radovi izvode samo kada niko (djeca i zaposleni) nije prisutan u objektima. U takvim slučajevima, radovi se mogu izvoditi samo van radnog vremena, tokom vikenda i praznika. Sve građevinske aktivnosti moraju biti pažljivo koordinisane sa upravom objekata. U slučaju izvođenja radova koji izazivaju isparenja (npr. farbanje), radovi se moraju organizovati tako da objekti budu oslobođeni isparenja do dolaska djece i zaposlenih nakon završetka tih radova. Svi planovi moraju biti razvijeni u bliskoj saradnji između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i uprave objekata, te u koordinaciji sa izvođačem/izvođačima radova.
- > **Korišćenje zemljišta:** Svi objekti se nalaze na zemljištu koje je u potpunosti u vlasništvu i pod upravom Ministarstva. Međutim, postoje 2 predškolske ustanove (PU11 i PU23) koje imaju objekte iza predškolskih ustanova. Ovi objekti su izgrađeni u vrijeme izgradnje predškolskih ustanova, i u vlasništvu su i pod upravom Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i predškolskih ustanova. Međutim, ovi objekti su izgrađeni sa svrhom pružanja stanovanja zaposlenima u predškolskim ustanovama. Situacija kod ova dva objekta je takva da u njima još uvijek žive ljudi (PU11: bivša zaposlena, penzionisana, i njen sin; PU23: trenutni domar). Objekti se nalaze unutar granica pripadajućih parcela i dijele pristup sa predškolskim ustanovama. Nedostatak odgovarajuće komunikacije sa osobama koje žive u ovim objektima mogao bi dovesti do potencijalnog uticaja na njihove životne uslove (npr. zbog buke, prašine, isparenja). Pored toga, ove osobe mogu imati poteškoće sa pristupom svojim objektima tokom izvođenja radova, jer ovi objekti nisu predmet ovog projekta, a gradilišta moraju biti adekvatno ograđena. Međutim, sve aktivnosti projekta moraju se provoditi uz puno poštovanje njihovih potreba za pristupom i uz odgovarajuće mjere za sprečavanje uticaja na njihove životne uslove.

Mjere za ublažavanje uticaja uključuju: Uspostaviti komunikaciju sa licima koja stanuju u objektima smještenim u dvorištima PU11 i PU23, i održavati kontinuiranu saradnju sa zainteresovanim stranama tokom implementacije projekta kako bi se izbjegle bilo kakve smetnje. Komunikaciju treba provoditi uprava predškolskih ustanova i Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija/JIP, prije početka radova, kako bi se osiguralo da su njihove potrebe i zahtjevi adekvatno uzeti u obzir i saopšteni izvođaču. Osobama koje žive u objektima u dvorištima PU11 i PU23 mora se obezbijediti nesmetan pristup njihovom mjestu stanovanja u svakom trenutku.

- > **Zaštita kulturnih dobara i bisti/spomenika u dvorištima predškolskih ustanova:** PU15 je zaštićena, budući da je arhitektonski projekat formalno registrovan i ima status zaštite. Porodica pokojnog arhitektonskog projektanta uvijek učestvuje u odobravanju bilo kakvih radova na objektu i ne dozvoljava izmjene u rasporedu i projektovanju objekta. Pored toga, u dvorištu se nalazi bista posvećen Draganu Kovačeviću (vrtić nosi naziv „Dragan Kovačević“) i ona je zaštićena. Ovaj objekat zahtijeva posebnu pažnju u planiranju i usklađivanju sa zahtjevima za očuvanje. Planiranje mora biti provedeno na način koji osigurava potpuno očuvanje vizuelnih aspekata objekta, kao i očuvanje zaštićenog spomenika. Građevinski radovi mogu se izvoditi tek nakon formalnog odobrenja. Pored toga, u brojnim PU postoje biste ili spomenici posvećeni osobama po kojima su vrtići imenovani. Izuzev PU15, nijedna druga PU nije potvrdila da su ove biste zaštićene, ali se moraju sačuvati. Neophodno je osigurati da postojeće biste/spomenici budu u potpunosti zaštićene od bilo kakvih negativnih uticaja tokom izvođenja radova. Izuzev bista ispred PU15, ove biste/spomenici nisu zaštićeni (kulturna baština), ali se moraju u potpunosti očuvati i zaštititi tokom implementacije projekta. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Projekat mora biti u potpunosti prilagođen zahtjevima vezanim za status zaštite objekta, sa posebnim naglaskom na raspored objekta i fasadu. Radi izbjegavanja bilo kakvih uticaja na zaštićeni objekat i spomenik, izvođač mora razviti plan upravljanja potencijalnim uticajima (fizička oštećenja, vizuelni uticaji itd.) za zaštićeni objekat i spomenik. Projektant mora sarađivati sa upravom PU15 i porodicom pokojnog arhitekta kako bi se osiguralo da projekat u potpunosti zadovoljava zahtjeve za očuvanje rasporeda i vizuelnog kvaliteta objekta. Projektant mora osigurati punu usklađenost sa Urbanističko-tehničkim uslovima i zahtjevima za očuvanje. Pored toga, mora se izvršiti detaljno mapiranje bisti/spomenika, a ovi objekti će biti zaštićeni/ogradiće se tokom izvođenja radova.
- > **UNESCO zona Svjetske baštine:** Područje Kotora je upisano na UNESCO listu svjetske baštine. Dijelovi Herceg Novog takođe se nalaze unutar UNESCO zaštitne zone. Shodno tome, PU smješteni u ove dvije opštine mogu biti predmet posebnih zahtjeva u planiranju i projektovanju. Neophodno je osigurati punu usklađenost sa zahtjevima UNESCO i odgovarajućim propisima o prostornom planiranju u Kotoru i Herceg Novom, kako bi se izbjegli bilo kakvi negativni uticaji tokom implementacije projekta. Zahtjevi se mogu odnositi na izradu studija očuvanja i/ili Procjenu uticaja na kulturnu baštinu (HIA) za pojedinačne objekte. Međutim, ova procedura je regulisana od strane institucija na nacionalnom i lokalnom nivou, a PU u ove dvije opštine su u prošlosti već implementirali projekte rekonstrukcije, pri čemu nikada nije bilo potrebno izrađivati dodatne studije.

Mjere za ublažavanje uticaja uključuju: Projektna dokumentacija za PU u Kotoru i Herceg Novom mora biti izrađena u potpunoj usklađenosti sa uslovima zaštite i očuvanja koje će definisati institucije na lokalnom i nacionalnom nivou, i u skladu sa UNESCO smjernicama koje su uključene u nacionalnu regulativu. Projektant i izvođač moraju se u potpunosti pridržavati projektnih i građevinskih zahtjeva koji će biti definisani za ove projekte. Uslovi i zahtjevi biće definisani urbanističko-tehničkim uslovima, pri čemu će nadležna tijela pružiti smjernice i zahtjeve u vezi sa svim dodatnim procjenama koje mogu biti potrebne za neke od ovih PU.

- > **Uključivanje zainteresovanih strana:** Nijedan od PU koji su predmet Projekta trenutno nema uspostavljene odgovarajuće procedure za uključivanje zainteresovanih strana. PU ne provode pravilnu identifikaciju i analizu zainteresovanih strana, ali imaju planove saradnje sa lokalnim vlastima, lokalnim zajednicama i lokalnim preduzećima. Nedostatak adekvatnog planiranja uključivanja zainteresovanih strana, uključujući objavljivanje informacija, može dovesti do lošeg planiranja implementacije projekta, ometanja usluga za djecu i roditelje, kao i ometanja saradnje sa drugim eksternim zainteresovanim stranama i lokalnom zajednicom. Za ovaj projekat razvijen je sveobuhvatni Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP), koji će implementirati Ministarstvo/JIP. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Implementirati SEP u svim PU i osigurati da svi PU na odgovarajući način podržavaju Ministarstvo u sprovođenju aktivnosti komunikacije i uključivanja zainteresovanih strana kroz distribuciju zvaničnih obavještenja putem svojih kanala komunikacije.
- > **Žalbeni mehanizam:** Nijedan od PU koji su predmet Projekta nema uspostavljen Žalbeni mehanizam (za radnike, za eksterne zainteresovane strane). PU imaju interne procedure za žalbe zaposlenih, ali se radi o mehanizmu koji uključuje inspekciju rada i Ministarstvo, i koji je prilično formalan, što može djelovati obeshrabrujuće za zaposlene. Nedostatak Žalbenog mehanizma može dovesti do slabijeg prihvatanja projekta, kao i do nedostataka u usklađenosti projekta. Radi evidentiranja svih potencijalnih žalbi (internih i/ili eksternih), mehanizam za žalbe mora biti propisno implementiran na nivou projekta, u saradnji sa svim PU, Izvođačem i Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, u skladu sa odredbama definisanim u SEP-u i ovom ESMP-u. **Mjere za ublažavanje uticaja uključuju:** Implementirati Žalbeni mehanizam na nivou projekta, u saradnji sa svim PU, u skladu sa odredbama definisanim u SEP-u. Izvođač treba da obezbijedi postavljanje kutija za žalbe na svakom gradilištu. Izvođač će upravljati pristiglim žalbama i dijeliti ih sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija/JIP, u skladu sa pravilima definisanim u SEP-u.
- > **Pozitivni uticaji tokom faze eksploatacije:**
 - ušteda energije, dugoročna korist (smanjena potrošnja toplotne energije i električne energije);
 - kvalitet vazduha u prostorijama, dugoročna korist (poboljšan toplotni komfor, manji rizik od vlage i pojave buđi);
 - zaštita zdravlja i bezbjednost (očekuje se da će primjenom mjera za unapređenje energetske efikasnosti, kao i neophodnih mjera za poboljšanje komfora, objekti biti unaprijeđeni i u pogledu mjera zaštite na radu i bezbjednosti);
 - očekuje se poboljšana bezbjednost materijala i kvalitet unutrašnjeg vazduha kao rezultat pravilnog uklanjanja ili zaptivanja štetnih materijala iz prošlosti. Ovo će se

postići uklanjanjem i enkapsulacijom opasnih materijala – kao što su azbestni materijali (ACMs) i premazi koji sadrže PAH – čime energetske rekonstrukcije efektivno smanjuju dugoročne rizike izloženosti.

- Poboljšani uslovi i komfor u objektima: Bolji uslovi za djecu i zaposleni, što će doprinijeti povećanju ukupnog zadovoljstva svih zainteresovanih strana, uključujući roditelje i druge eksterne aktere. Ovo predstavlja dugoročnu korist.
- Vizuelni aspekt: Zamjena starih vrata i prozora, kao i rehabilitacija fasada na PU, značajno će poboljšati ukupni vizuelni kvalitet i izgled objekata.

4 OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I KOMUNIKACIJA

Plan angažovanja zainteresovanih strana (SEP) izrađen je s ciljem identifikacije zainteresovanih strana, definisanja metoda komunikacije i uspostavljanja žalbenog mehanizma specifičnog za Projekat. SEP ima za cilj da obezbijedi transparentnu komunikaciju programa uključivanja zainteresovanih strana tokom cjelokupnog životnog ciklusa Projekta, omogući blagovremeno donošenje odluka i podstakne aktivno učešće zainteresovanih strana.

JIP će objaviti ovaj će, u što ranijoj fazi razvoja Projekta, objaviti ovaj Netehnički rezime (NTS), SEP, letak o projektnom žalbenom mehanizmu i Projektni obrazac za podnošenje žalbi. Ovi dokumenti biće dostupni na crnogorskom i engleskom jeziku, u elektronskoj i štampanoj formi, na internet stranici Ministarstva (<https://www.gov.me/mps>), kao i na njegovoj fizičkoj adresi (Vaka Đurovića bb, Podgorica, Crna Gora). JIP će takođe obezbijediti da sve predškolske ustanove objave link ka ovim dokumentima na svojim internet stranimama.

Nakon objavljivanja dokumentacije, zainteresovane strane će imati rok od jednog mjeseca da dostave svoje komentare, mišljenja i sugestije u vezi sa Projektom. U cilju podsticanja povratnih informacija, JIP će (paralelno sa objavljivanjem dokumentacije) na internet stranici Ministarstva, kao i putem internet stranica svih predškolskih ustanova, dati obavještenje sa kontakt podacima osobe zadužene za komunikaciju u okviru JIP-a, kao i rokovima za dostavljanje komentara. Svi pristigli komentari i prijedlozi biće razmotreni od strane JIP-a. Kratak izvještaj („matrica komentara“) sa pregledom primljenih komentara/prijedloga i odgovorima JIP-a biće objavljen na internet stranici Ministarstva nakon završetka perioda javne rasprave.

Svi komentari i prijedlozi biće razmotreni od strane JIP. Kratak izvještaj („matrica komentara“) o pristiglim komentarima/prijedlozima i odgovorima JIP biće objavljen na internet stranici Ministarstva nakon završetka perioda javnog uvida.

JIP se obavezuje da obezbijedi jasne i pravovremene informacije o planiranim građevinskim radovima. Ovo će uključivati objavljivanje obavještenja koje sadrži informacije o početku i trajanju radova, zajedno sa javnim letkom o žalbenom mehanizmu i Projektnim obrascem za žalbe¹, najmanje 30 dana prije početka radova, i to putem:

- > Internet stranice navedene niže
- > isticanja obavještenja na ulazima predškolskih ustanova (kao i na prijavnici studentskog doma u Podgorici)
- > isticanja obavještenja na ulazima prostora koje predškolske ustanove izdaju poslovnim korisnicima i/ili slanja obavještenja poslovnim korisnicima putem elektronske pošte ili poštom.

¹ Letak o žalbenom mehanizmu i Projektni obrazac za žalbe su dostupni u Prilogu 1 i Prilogu 2 SEP-a.

Napominje se da se sve žalbe mogu dostaviti JIP usmeno (lično ili telefonom) ili pisanim putem, korišćenjem Projektnog obrasca za žalbe (lično, poštom ili elektronskom poštom). Žalbe se mogu podnijeti i anonimno ili bez korišćenja obrasca, ukoliko podnosilac to preferira. Nakon početka izvođenja radova, obrazac se može predati izvođačima radova ili Nadzornom inženjeru, koji su dužni da ga u roku od 24 sata proslijede JIP-u na dalje postupanje.

Kontakt informacije JIP:

Projekt unaprjeđenja energetske efikasnosti obrazovnih ustanova u Crnoj Gori – Jedinica za implementaciju projekta (JIP)

Email: kabinet@mpni.gov.me

Tel: +382 20 410 100

Adresa: Vaka Đurovića bb, 81000, Podgorica

Internet strana: www.gov.me/mps